

מנחה
מילה
מילה

מכאן נראה כי פ"ח ממילה ה' ו' י"א וי"ד (ס' רס"ג ורס"ו), ואשהי' דין
אלה כמו בישראל.

ולענין מילת עבדיו נראה לו דלן הייב, דשיראל י' לו קנין הגוף בעבדיו,
אבל בן קטורה אין לו קנין הגוף, ללא בן קנין זה מן זה ומכאן
נבטיח פ' השולח ל"ח ע"א, ומ"מ למעשה י' לדון, ואפשר דמלאו בזה אי יאלו
האבות מכלל בני נח לקולא, עיין (ריש) פרשת דרכים, דלמ"ד לא יאלו האבל,
א"כ אברהם ג"כ לא היה לו קנין הגוף בעבדים ואפילו הכי הוזהר למול מקנת
כסף, וק"ל.

והנה המצוה למול את הערלה ולפרוע, ואם נולד מהול בלא ערלה, או
שנימול מן זמנו, או בליה, או ע"י הפסולין, עיין ש"מ שם
פרק רבי אליעזר דמילה ור"מ ור"ע ה"י מילה באלה ענין לר"י להטות דם
בריה, ובתשעונים שאמ"א אריה הלכות מילה באריות, וכבר כתבנו שאין כונני
בחיבור זה להאריך במה שמבואר בראשונים ואחרונים, רק לעורר את הדינים
מדשים.

והנה הטעם דם ברית אם הוא מן המורה או רק מדרבנן, מדברי הסו'ם
שנת קל"ה ע"א ד"ה לא נחלקו, נראה דהוא מן המורה, ועיין שם
בר"ש [אות ה'] בשם ר"ש, דכתב דלי אמרינן דקטן העימול מן ה' לר"י
הטעם דם ברית, הו' ליה לדמות שבת, ובש"ך ס' רס"ב סק"ב דמה דבריו,
הטעם דם ברית אינו דוחה שבת, ובש"מ אריה [סימן נ"ד] דמה דברי הש"ך.
על כל פנים נראה דהוא מן המורה (למטה הסבורים מלו שלא הכלכמן לריבוי
הטעם, ועיין יבמות ע"א ע"א דל"ר עקיבא גלי המורה בנולד מהול שאינו אורל
הטעם לר"י להטות דם ברית, נראה גם כן דהוא מן המורה, ואפשר דרבי
עקיבא סבור כר"י יוסף דודאי ערלה כבושה היא כמבואר בשבת שם, א"כ הו'
ליה ערל, אבל בנחמה ערלתו, כגון מן זמנו או ע"י הפסולין, אפשר שהוא רק
דרבנן, אך בהראשונים נראה דהטעם דם ברית הוא מן המורה.

וגם נגר שנתגייר, לשיטת הפוסקים [עיין טור י"ד ריש סימן רס"ח] ולר"י
להטות, נראה ג"כ שהוא מן המורה, עיין יבמות ושבת שם וראשונים.
ועיין בר"מ פ"ח ממילה ה"ו גבי קטן וגר שאל בגיחו, נראה שהוא מדרבנן.
ועיין ב"מ של שלמה יבמות פרק הערל דין ו', נראה ג"כ דהוא מן המורה או
הטעם דם ברית רק דרבנן, ועיין ר"מ פ"ו מפרומות ה"א, ולקמן מצוה רפ"ג
[אות ד' ו'] הארבעה עור בענינים אלו, ויבאר כל אחד במקומו א"י.

והנה נראה לעני"ד פסוטי, להסביר דהטעם דם ברית הוא מן המורה אם
אין לו ערלה, דוקא אם אין לו ערלה, אבל אם יש לו ערלה, והטעם דם
ברית שטרו פרל, לא מהני, ונפקא מינה כגון אם ישראל חתן קנת מן הערלה
בענין שלא יא' דיי חובתו שנתארו יצין המסבין את המילה, או רק הטות דם
קנת ואי"כ מל הגוי, או נחמה ערלתו בליה, לשיטת הסבורים [עיין ס' רס"ד
ס"א] דמילה גוי או שלא כדן לר"י הטעם דם ברית, הו' ליה כאלו לא ינימול,
ולר"י נולדו עוד הטעם דם ברית, ולא אמרינן כיון דכבר היה לו הטעם דם
ברית ע"י ישראל או ביום יא', זה אינו, והטעם דם ברית דגוריה מורה הוא כדן
לו ערלה, אבל בעת שיש לו ערלה הטעם דם ברית לא מעלה כלל, ולר"י הטעם
דם ברית אחר כרימה הערלה, וקודם לכן לא מהני, כן נראה לעני"ד פסוטי, ועיין
להלן מצוה רפ"ג [שם].

י"י [יד] וקנה גוי פסול למול, ומבואר בע"מ כ"ז ע"א מנין למילה גבוי שהיא
פסולה וכו'. וכן פסקו הר"מ פ"ג ממילה ה"א וש"ע י"ד ס' ר
רס"ד ס"א, ואם מל, דעת הב"י [שם בהנחת העור] נראה, דלר"מ אין לר"י
הטעם דם ברית, והנה על כרחך זה המבואר [בש"מ] דפסול למול, היינו לכתחילה.
ולכאורה קשה לדעת הכרמי ופולמי ס' כ"ח פלוגי סק"ב, שכח על דברי הש"ך
מ"מ ס' שפ"ב סק"ד, דדעתו דל"י ה"ן אסור לכבד לאחר בחמות מילה דמכיל
המטות עשה, כמו נכיוס דם, וכתב הכרמי ופולמי, דוקא דרך כיבוד אסור, אבל
בעשה שלא כשינוי שפיר דמי דשולטו של אדם כמותו, ע"ש לר"ח דבריו, ולפי
זה י"ע למה לר"י לימוד דגוי פסול למול, הו' בל"ה אין שלימות לגוי [קדושין מ"א
ע"ב], ומהאי טעמא פסול למול, ואפילו אם א"י ה"ן בעלמא אינו יכול למול, מ"מ
לדעת הש"ך הא דשיראל אחר יכול למול הוא משום דמזוה היא על כל ישראל, אבל
גוי ודאי פסול, דאפילו ישראל בגלותו מזוה הוא בעלמא, או לפחות שליט,
וגויים לאו בני שלימות נינהו, ועיין בתשובות שור שם ס"ק י"ד דעתו להיפך,
דדרך שלימות אסור ודרך כיבוד שרי [וע"ש להלן אות י"ח].

והנה נראה פסוטי, דבר שכל להחגיגד אינו ראוי למול בעלמא, כי אכתי גוי הוא
כל זמן שלא טבל, אך לשיטת הפוסקים בה"י גרים יו"ד ס' רס"ח
ס"א] דטבילה ואחר כך מילה נמי מהני בגר, אם טבל מקודם אפשר דראוי
למול בעלמא, או אם עבר ומל, אין לר"י להטות דם ברית, אף שהוא עדיין גוי,

דוקא בכל ספק, אבל כאן גילמה המורה בפירוש ערלתו ודאי ולא ספק, א"כ כן
היא גזירת הכתוב דספק אינו דוחה שבת, א"כ הו' ודאי חילול שבת ויחייב טהא, וכן
וכמו דמילה שלא בזמנה אינו דוחה ויחייב טהא, הכי נמי גזירת הכתוב דספק
לא ידחה שבת.

ובזה מיושב קושיות הסו'ם שנת קל"ה ע"א ד"ה ולא ספק, שהקטן למה לי
קרא למטוטי, בלאו הכי לא מהללינן שבת בקיום ועשה מספיקא, עיין
שם מה שמריתו, ולפי מה שכתבנו [ניחא] דלי לא גלי קרא בהדיא הו' דלא הו'
מהללינן מספיקא, מ"מ אם עבר בשוגג לא היה חייב טהא (וא) [אלא] אשם
חלו ובמיד לא היה חייב טהא, כי לא חילל שבת רק מספיקא, אבל עשה
דכתבה המורה בפירוש דל"י דוחה שבת, א"כ הו' ליה ודאי חילול וכמו שלא
כוננו, ויחייב טהא [במזיד] וטהא בשוגג, זה עדיף מאהדריה לאסורא קמא,
שפלטו הסו'ם בתיב י"ב ע"א ד"ה השוחט, דוק ומנין, כן נראה לעני"ד

מכל מקום מילתו וגזירתו בליה כאלה, וכדאי גזוהו מל"ו כמה פעמים בש"ס
[עיין קדושין כ"ג ע"א ועוד, ובתוס' כחובות י"א ע"א ד"ה מטבילין], כן נראה
לעני"ד, ולפי זה אם גר מל את בעלמו, לר"י לברך ברכת המילה אחר המילה, כבר
דמנכך אחר הטבילה דלכתי גברא לא הו' עיין יו"ד ס' רס"ב ס"ב, ותוס'
פסחים ו' ע"ב ד"ה על יו"ד ס' ר' ד"ה טוברין דעל כל הטבילות מברכין אחר
כן ולא קודם לפשיטין, משום טבילה גר דל"י יכול לברך קודם הטבילה דעדיין
גוי הוא, א"כ לפי זה היה לנו לתקן גם ברכת המילה אחר המילה אחר מילת הגר
לאחר שטבל דמנכך אחר"כ, אך יש להחלף ואין להאריך.

והנה זמן המילה ביום ולא בלילה, ומילה בזמנה דוחה שבת וי"ט, וזהו
ושאל בזמנה א"תה דוחה אפילו יו"ט, וכל הנימולין לשמורה
מילתן דוחה שבת, אך יש כמה דמספיקא מהלינן להו לשמורה ואין דוחין שבת,
ודינים אלו מבוארין בר"מ וטור וש"ע יו"ד ה"י מילה, ואם לאר"י בכל פרט
ופרט לר"י מפור מיוחד, רק קנת הערות ארשום.

ועיין בגמ' שבת קל"ה ע"ב דיי ילד בית ומקנת כסף, ולפי המבואר שם,
משכחת לה דהולד בעת לידתו מל עליו חיוב מילתו לשמורה, ומילתו
דוחה שבת, ומן שמורה נחמדה עליו שיהיה נימול חיוב דוחה שבת, כגון
ישראל שיש לו שפחה שטבלה כבר וילדה אלו, דזה הו' לכו"י עמלא ילד בית
שנימול לשמורה ודוחה שבת, עיין פרק רבי אליעזר דמילה שם ור"מ [פ"א
ממילה ה' ג, י'] ושו"ע יו"ד ס' רס"ו ס' א', ב"י, ולאחר הלידה, אם מכר
האדון את הולד לישראל אחר, או היה ודאי מקנת כסף, ואפילו לקח שפחה וילדה
עמה ומיקרי מקנת כסף שנימול לאחד, או כגון שקנה שפחה לעבדו, כיון דל"י
לאחזון חלק נאם, הו' מקנת כסף שנימול לאחד, מכל שכן כשקנה הולד לאחד
הלידה, הו' מקנת כסף אלא ישראל זה שקנה כעמ, ונימול לאחד, א"כ נולד זה
נחלק החיוב, דקודם שנמכר נימול לשמורה, ולאחר שנמכר נימול מיד, ואינו
דוחה שבת כו', וז"ע דלפ"ד כיון דכשעת הלידה מל עליו חיוב שמורה, אף
שנמכר לא נפקע החיוב, וכל הניזוירי שנגמ' הם הכל בשעת הלידה, אבל
שימחה כין הלידה להמילה ז"ע.

והנה המילת שאין דוחים שבת, כגון שלא בזמנה, אם עבר ומל, ודאי
י"א וכן לר"י להטות דם ברית, רק חיבורא הוא דעדין, עיין שבת
פרק רבי אליעזר דמילה קל"ז ע"א, גבי מי שהיו לו שני חיובות, ולכאורה קשה
נימא כל מילתא דאמר רמחמא לא תעביד אי עביד לא מהני, וכאן לא ש"י מירון
המהרש"ט [פ"א ס' מ"ט, הביאו שער המלך פ"ג מגידושים הי"ט על קושיות
המהרש"ט ס' יו"ד ס' קט"ו] כחובות שבת, דאם לא מהני לא ימוקו האיסור
לא אמרינן לא מהני, דכאן הו' בלתי מקנתל כחובות פטור, רק במילה אמרינן
דהו' חייבין גברא עיין שבת פרק האורג ק"ז ע"א, והר"מ ה"י שבת [פ"א הי"ז]
פסק ברבי יהודה, וא"כ אי נימא דלא מהני הו' ליה מקנתל, אך אין זה קושית,
לא מנימול להסבורים [עיין לעיל ריש אות הקודמת] דנימול שלא כדן אין לר"י
להטות דם ברית, א"כ הו' דמזוה לא יא', מ"מ הו' ליה מתקן דל"י לר"י למולו
עוד הפעם, וכן כתב השולח אריה ס' י"ב, ואפילו אם לא נאמר לר"י להטות דם
ברית מן המורה, מ"מ הו' מתקן כיון דל"י לר"י למולו ולכרות ערלתו, כן נראה
לי, ולדעת הש"ך מ"מ ס' ר"ח סק"ב דכל היי' דהו"ס גורס אי עביד מהני,
ודאי כבר, ואין כאן מקומו.

גם נראה לעני"ד, אם אמרינן דכל ענין הו' מתקן אף לר"י להטות דם ברית,
אפשר לומר, אם עבר נמור ומל שלא בזמנו שבת, לדעת הר"מ
[בפיה"מ ר"ש פ"ק דטולין] כחובות שבת [במזיד] דהו' מומר, דכל רגע מחלל
שבת, ע"ש והדברים עתיקים, א"כ הו' כאלו נמי נעשה מומר, ומומר שאל מבואר
שבו"ע יו"ד ס' רס"ד ס"א לקחט שימות, דהו' ענין ולר"י להטות דם ברית, אך
אם נימא כיון דלר"י להטות דם ברית לא הו' מתקן, א"כ לא הו' מומר, דלא
חילל שבת כלל, א"כ י"ע הדין כאן, אם נאמר לר"י להטות דם ברית א"כ לא
הו' מומר כלל, ומילתו כשרה ואין לר"י להטות, ואם נאמר דמילתו כשרה ואין
לר"י להטות דם ברית, הדר הו' ליה מומר ולר"י להטות, ובתלמי כיון דלר"י
להטות א"כ מילתו כשרה, ומלוי זה בזה, ומתירי דשתי אהדי, וז"ע.

גם אפשר לומר, אם מל בשבת שלא בזמנו הו' מזוה בהאה בעבירה, ולאומן
שימותי' דפ"ל מזוה בהאה בעבירה מן המורה אינו יואל, א"כ הו' ליה
כימול בפסול, ולר"י להטות דם ברית, ואפילו לשיטת הסו'ם [קטובה ט' ע"א
ד"ה ההוא] דרק מדרבנן לא יא', מ"מ מדרבנן לר"י להטות דם ברית, כאלו
נימול בליה וכדומה, לאומן שימות, וז"ע.

[י"י] וקנה כל הפסוקות אין דוחין שבת, עיין שבת פרק רבי אליעזר דמילה
קל"ז ע"א, ערלתו ודאי דוחה ולא ספק, ונראה דאם מל ספק
בשבת, אף דכלל מקום אם חילל שבת בפקט אינו חייב טהא אלא אשם פלוי, זה

נפקא מינה, אם נעשר ודל אחד שערב זמנו עם הכרה ולדות שזמנו
בשבת ופירש האחד, דקיימא לן כל דפריש מרובא פריש, אי לא גילתה
מורה דספק אין מלין, היו מלין אותו בשבת, דאוליין כתר רובא, משא"כ עמה
דגילתה המורה דספק אין מלין, לא אוליין כתר רובא, עיין שיטה מקובצת בבא
מזיעא ו' ע"ב ד"ה ועי"ל] גבי קפן אחד מן המנויין למוכר, דלא אמרינן
נכבשיבו וכל דפריש, דגם כיון ספק הוא, אך דהמורה יצוה ליק' כתר רוב, אבל
במקום דמיעטה המורה הפסק נשעיר, ודאי לא אוליין גם כתר רובא, דגם
הוא ספק, עיין כרמי ופולמי [ס' ס"ג פלתי סק"א] וכן שמעתיא [שמעתיא ב'
פרק ט"ו], ובשינוי זה הבלטו בקרא ו' כמה פעמיים, ונבדילין דין דהמורה
בשבת ערלתו ודאי, לא אוליין גם כתר רובא, ועיין פרש"א אמור [מלוא רס"ד
אות י"ג] מה שכתבו שם.

[ב]